

Momentul cel mai important a fost cu câteva zile înainte de 6 martie 1945, când Vișinski i-a impus Regelui, bătându-i cu pumnul în masă, să schimbe guvernul. Atunci Regele i-a spus generalului Rădescu să-și dea demisia. El a venit acasă și din camera lui a dat câteva telefoane. L-a chemat pe Churchill, care i-a spus că nu are ce face, pentru că eram într-o situație imposibilă, apoi pe Eisenhower, care i-a spus același lucru. Argumentele unchiului meu au fost că are șanse să lupte împotriva rușilor. Dar după discuțiile acestea, lucrurile s-au clarificat. Și-a dat demisia.

Pentru generalul Rădescu, „tendonul lui Ahile” a fost băiatul lui – Florea Nicolae Radu. Multă vreme nici n-am știut că are un copil, pentru că nu vorbea despre el. Unchiul Nicu s-a căsătorit cu Gisela Ettinger, mama băiatului, pentru câteva luni, doar pentru a-și recunoaște copilul. Cred că ceva l-a oprit pe unchiul Nicu să fie împreună cu Gizela, care era o doamnă foarte drăguță. Este vorba de iubirea pentru Nelly, fosta lui logodnică. Murise tânără, de tuberculoză, iar mama știa că unchiul Nicu jurase pe mormântul ei că nu se va căsători nicio dată. În casa din Clopotari am avut niște geamantane cu toată corespondența unchiului. După plecarea lui din țară, am vrut să le duc în pivniță, să le păstrăm, dar mamei i-a fost teamă că vor fi descoperite de comuniști, acolo fiind foarte multe lucruri intime, așa că le-am distrus. Un geamantan era plin cu scrisorile primite de la Nelly. Când le-am citit, mi-am dat seama că omul acesta trăise o poveste de iubire extrem de frumoasă și foarte intensă. Este un lucru extraordinar să vezi că un om, despre care, după aparențe, poți afirma că e rece, era, de fapt, un sentimental.

Până la 6 martie 1945 a fost doar un conflict în interiorul unei familii, între tată și fiu. Fiul era exact opusul său. Nici unchiul Nicu nu a știut cum să se comporte cu

el, pentru că, în capul lui, copilul trebuia să facă studii superioare, să ajungă sus. Pentru că îl iubea, „contractul” dintre părinți a fost ca în primii 7-8 ani copilul să stea la mama lui, apoi să se ocupe de el tatăl. Primul șoc a fost cu școlile. Unchiul Nicu s-a luptat să-i ofere o educație aleasă – l-a înscris la licee bune din București, apoi, pentru că a fost exmatriculat, l-a trimis la Iași, la Liceul Negruzzi. Dar nici acolo nu a putut rămâne, pentru că nu respecta disciplina. Cred că din cauza aceasta a apărut o ruptură între ei. Față de copil n-a fost niciodată rău, ci intransigent. El nu suporta că fiul nu și-a văzut de școală, punându-l în niște situații imposibile, pentru că primea tot felul de reclamații de la școli. Ruptura dintre tată și fiu s-a adâncit și mai mult din cauza opțiunilor politice diferite: generalul era un democrat convins, pe când fiul a devenit membru al unei celule comuniste în ilegalitate (la începutul anilor '40), transformându-și apartamentul în care locuia în casă conspirativă. Generalul Rădescu a fost pus într-o situație dificilă în anul 1943, când fiul său a fost arestat de Siguranță și acuzat de activitate politică interzisă. Pentru că infracțiunea era destul de gravă și Nicu risca ani grei de pușcărie, generalul, încalcându-și principiile, a apelat la diverse cunoștințe și a reușit să-l scape de condamnare.

Pentru că băiatul nu reușise să-și termine liceul, pe vremea când unchiul era prim-ministru, am asistat la o discuție între mama și colonelul Drăguțescu, aghiotantul generalului, pe care mama l-a rugat să-l ajute pe Nicu să-și finalizeze studiile. Aranjamentul era între ei doi, fără știrea unchiului, pentru că diferența de principii dintre tată și fiu devenise ireconciliabilă. Nicu primise carnetul de membru al Partidului Comunist, care lupta, prin toate mijloacele, pentru a acapara puterea în România.

După încercarea de lovitură de stat din 24 februarie 1945, pe prima pagină a ziarelor comuniste („Scânteia”

și „România liberă”), s-a publicat o „scrisoare”, pe care Nicu Rădescu o adresa tatălui său. Îl acuza că a tras în popor, susținea că e mai întâi fiul țării și apoi fiul prim-ministrului etc. A fost o lovitură pentru unchiul Nicu. În jurul lui 6 martie 1945, băiatul a venit la noi în casă, unde a discutat cu generalul și cu mama. Subiectul principal era scrisoarea. Nici unul nu a cedat, iar generalul i-a spus: „Dragă, fiecare are dreptul să-și trăiască viața cum vrea. Eu am încercat să fac din tine un om care să fie aproape de mine, iar tu ai ales să faci totul împotriva principiilor mele”. De atunci nu cred că s-au mai văzut. Gisela Ettinger, însă, l-a vizitat de mai multe ori pe unchiul Nicu, în timp ce se afla cu domiciliul obligatoriu în casa noastră, până a plecat din țară.

Fiul lui Rădescu a fost, cu siguranță, folosit de către comuniști. De exemplu, scrisoarea aceea împotriva tatălui său cred că a fost scrisă de el și nu dictată de altcineva, dar i s-a indicat să procedeze așa. Imediat după 6 martie 1945 a devenit comisar în Poliție, care era deja acaparată de comuniști, și s-a transferat apoi în Siguranță (poliția politică). Un grad de criminalitate exista la el, pentru că, implicându-se în anchetarea unor lideri țărăniști în 1947 (Ion Mihalache, Victor Rădulescu Pogoneanu și alții), știa bine ce urma să se întâmple (condamnarea la ani grei de pușcărie și desființarea P.N.Ț). La fel și în cazul scrisorii: știa bine că-l lovește rău de tot pe tatăl său și că, în lupta comuniștilor împotriva sa, unchiul meu și-ar putea pierde viața. În plus, ca să-l rănească și mai tare, nu s-a limitat la a publica scrisoarea în ziare, ci i-a trimis-o și acasă tatălui său, prin poștă. Ca o răsplată la serviciile aduse comuniștilor, a fost preluat de Securitate, la înființarea instituției (1948), cu gradul de căpitan și funcția de șef de Birou, în aparatul central. În deciziile de încadrare în poliția politică, semnate de ministrul de Interne, Teohari Georgescu, și de șeful Securității, Gheorghe Pintilie,

numele său apare alături de al unor „celebri” torționari: Alexandru Nicolschi, Vladimir Mazuru, Mișu Dulgheru etc. În anul 1950 a fost înaintat la gradul de maior, semn că regimul avea încredere în el. Să nu uităm: erau anii în care închisorile erau pline de cei care se opuneau comunismului, iar Securitatea era „brațul înarmat” al partidului unic. Nicu Rădescu a fost trecut pe linie moartă în 1951, iar doi ani mai târziu a fost scos din cadrele M.A.I. Era în anul în care a murit tatăl său, în exil¹⁷.

Eu am cumpărat apartamentul în care locuiesc și acum, pe Bulevardul Dacia, de la o mătușă, la sfârșitul anilor '70. Apartamentul este situat într-o vilă cu trei etaje, lipită de o alta, geamăună. La un moment dat, cineva de la scara cealaltă m-a chemat să văd un vecin, bolnav. Era Nicu Rădescu! Ne-am recunoscut, dar nu mi-a spus decât: „A trecut mult timp”. Nu știu la ce s-a referit: mult timp de când nu ne-am văzut sau altceva. L-am consultat, avea o boală cronică, dar nu am mai vorbit nimic. Stătea ziua pe o bancă, în curte, iar eu îl vedeam când scoteam mașina din garaj. L-am mai consultat de câteva ori, dar, la fel, nu am vorbit nimic. Tot vecinul meu m-a anunțat când a murit. N-am știut dacă are copii, familie. Abia în 2000, când l-am adus în țară pe generalul Rădescu, l-am cunoscut pe fiul lui cel mare, Vlad, la înmormântare. Nu știu de ce, al doilea nu a participat la reînhumarea bunicului său.

Pentru mine, unchiul Nicu a fost un model, care mi-a rămas viu toată viața. Modelul îl faci până la 7 ani – în Anglia se numește *common touch*, la noi, *cei 7 ani de acasă*. Dacă nu ai acest model bine făcut, întotdeauna ești în pericol. Pe Rădescu nu l-am auzit niciodată înjurând sau să spună un cuvânt care să nu fie potrivit cu situația

¹⁷ Vezi și Oana Demetriade, *Fiul împotriva tatălui. Securistul Nicu Rădescu vs. prim-ministrul Nicolae Rădescu*, în „Revista 22”, 29 octombrie 2013.

respectivă. Și așa m-am dezvoltat până la 13 ani, când a plecat.

Aura

D-ra Aura Sachelarie

A început avocatura din întâmplare – cum ne mărturisește d-sa.

Având oarecare avere, voia să știe cum se face un contract, o evacuare etc. Doctoră în filozofie, țintea să plece în Italia să se specializeze în estetică. Vremurile tulburi au împiedicat-o și, voind să aibă o profesie, s-a înscris în barou. Cu puțin timp mai înainte, ca o accentuare a feminității ei, a făcut practică timp de patru luni la restaurantul Capșa, având o adevărată vocație pentru arta culinară.

De altfel, a scris și o carte: «Arta și știința bucătăriei», lucrare astăzi epuizată; apoi s-a îndreptat spre bară.

– Am debutat la Curtea cu juri într-un proces de pruncucidere. Am avut emoția necunoscutului, care însă nu mi-a dăunat. Eram decisă, dacă eșuez, să nu mai apar a doua oară.

Clienta mea a fost achitată, Curtea m-a felicitat. În aceeași toamnă, am intrat ca secretară la d. avocat G. Petrovici și tot atunci am ținut și o conferință despre «Ideea de drept și dreptate», care a fost premiată de barou. După aceea am devenit secretara conferințelor de stagiu. Colegii m-au primit foarte bine.

Sunt prima femeie în barou a cărei înscriere n-a mai fost contestată. Astăzi, fetele intră în avocatură atrase probabil de mirajul profesiunii, însă din cauza crizei acute de care suferă mai ales meseria noastră, succesul este mult mai greu. Munca a devenit prea mare în raport cu câștigul.

Maeștrii caută să-și micșoreze numărul colaboratorilor, deci locurile de secretare devin din ce în ce mai rare.

D-na Sachelarie spune toate acestea fără umbră de pesimism.